

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича

Мельничук С.В.

08 2016 р.

**Положення
про моніторинг якості вищої освіти
в Чернівецькому національному університеті
імені Юрія Федьковича**

Чернівці - 2016

1. Загальні положення про моніторинг в університеті

1.1. Це положення визначає процедури проведення моніторингу якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича і розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положень «Про організацію освітнього процесу в ЧНУ», «Про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, «Про відділ моніторингу якості освіти Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

1.2. У цьому Положенні визначені терміни вживаються у таких значеннях:

Моніторинг – це постійний, цільовий контроль і діагностика стану освіти на базі систематизації існуючих джерел інформації, а також спеціально організованих досліджень і вимірювань з метою зіставлення реального стану з очікуваними результатами, відстеження ходу будь-яких процесів за чітко визначеними показниками.

Якість вищої освіти - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Інші терміни у цьому положенні вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про вищу освіту» та постанові Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».

1.3. *Мета проведення моніторингу* – об'єктивне, інформаційне відображення стану й динаміки якості надання освітніх послуг, ефективності управління, якості підготовки здобувачів вищої освіти в університеті.

1.4. Основними завданнями моніторингу в університеті є: – отримання об'єктивної інформації про якість освіти (навчально-методичне, матеріально-технічне, інформаційне, кадрове та інше ресурсне забезпечення освітнього процесу; рівень навчальних досягнень на рівнях: студент-група- курс-спеціальність-факультет; результати проведення ректорських контрольних робіт; результати екзаменаційних сесій за всіма формами навчання); – оцінювання стану якості освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та Державних вимог до акредитації напрямів підготовки, спеціальностей та вищого навчального закладу; – забезпечення ректорату статистичною та аналітичною інформацією про якість освіти.

1.5. Моніторинг якості освіти в університеті здійснюється відповідно до спеціальностей та рівнів вищої освіти, що визначені діючою ліцензією, використовує різні види вимірювань: статистичні, педагогічні, дидактичні, соціологічні, психологічні та ін.

1.6. Моніторинг проводиться на рівнях:

- викладач – кафедра – деканат – ректорат;
- студент – група – курс – спеціальність - факультет;
- навчальна дисципліна – освітня програма – освітній рівень.

1.7. Контроль за дотриманням вимог до організації та проведення моніторингу покладається на відділ моніторингу якості освіти.

Положення про моніторинг та забезпечення якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича розроблене відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положень «Про організацію та методичне забезпечення навчального процесу за кредитно-трансферною системою», «Про організацію освітнього процесу», «Про науково-методичний центр моніторингу та забезпечення якості підготовки фахівців», «Про систему

внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Моніторинг здійснюється за різними *напрямами*, залежно від його цілей, рівня здійснення й обстежуваного об'єкта. Основними з них є:

- реалізація державної політики у сфері вищої освіти, контроль за дотриманням кафедрами, інститутами, факультетами університету законодавчих актів та нормативно-правових документів про вищу освіту;
- аналіз якості розроблення освітньої програми (освітньо-професійної та освітньо-наукової) відповідно рівня вищої освіти в межах спеціальності;
- вивчення та узагальнення стану організації навчальної та методичної роботи інститутів, факультетів та кафедр університету;
- рівень навчальних досягнень в розрізі: студент-група-курс-інститут, факультет;
- методичне забезпечення освітнього процесу;
- організація управлінської діяльності;
- організація та проведення ректорських контрольних робіт в інститутах, на факультетах університету;
- виконання соціального замовлення;
- підведення підсумків екзаменаційних сесій з усіх форм навчання;
- інформування студентів та викладачів про зміни в умовах та вимогах до освітнього процесу та ін.

Моніторинг якості вищої освіти в університеті, організований відповідно до спеціальностей, використовує різні види вимірювань: статистичні, педагогічні, дидактичні, соціологічні, психологічні та ін.

2. Види моніторингу та його складові елементи

Проведення моніторингу і забезпечення якості вищої освіти в університеті здійснюватиметься через реалізацію планових заходів. Усі роботи з удосконалення якості навчання мають супроводжуватися регулярним підвищенням кваліфікації науково-педагогічних і керівних кадрів.

Моніторинг проводиться на рівнях:

- викладач – кафедра – інститут, факультет – університет;
- студент – група – курс – інститут, факультет;
- навчальна дисципліна – освітній рівень.

Моніторинг якості знань студентів здійснюється з метою виявлення реального рівня навчальних досягнень студента і передбачає такі процедури, як діагностика вхідного рівня знань студентів, встановлення відносних показників навчальних досягнень, рівня сформованості комплексних компетенцій майбутніх фахівців, а також вимірювання залишкових знань студентів.

Моніторинг у ЧНУ передбачає здійснення трьохрівневого контролю за якістю досягнень студентів з навчальних дисциплін, в тому числі:

- ректорський (ректорські контрольні роботи залишкових знань студентів 2 рази на рік);
- контроль дирекції, деканату (після завершення вивчення дисципліни);
- поточний контроль (кафедрами).

Моніторинг здійснюється за використанням такої інформації:

- результатів рубіжного контролю;
- результатів екзаменаційної сесії;
- статистичних даних обліку успішності студентів (середній бал, абсолютна успішність, якість знань).

При здійсненні моніторингу навчальних досягнень студента ключовими показниками є:

- середній бал за показниками зовнішнього тестування (атестата);
- середній бал оцінювання вхідного контролю;
- середній бал поточної успішності (за рубіжним контролем);
- середній бал семестрової успішності;
- середній бал за результатами ЕК;
- середній бал практичної підготовки;
- активність і результативність самостійної роботи в процесі вивчення дисципліни.

На основі моніторингу і аналізу результатів навчання та поточної і семестрової успішності студентів, ректорських контрольних робіт з навчальних дисциплін встановлюється результативність навчальної роботи.

Моніторинг якості професорсько-викладацького складу здійснюється на основі таких якісних характеристик:

- освіта;
- науковий ступінь;
- трудовий стаж за спеціальністю;
- науково-педагогічний стаж;
- результативність науково-дослідної роботи;
- результативність навчальної, методичної та виховної роботи;
- підвищення кваліфікації;
- статі та віку науково-педагогічних працівників.

Моніторинг якості навчально-методичного забезпечення підготовки фахівця та організації освітнього процесу є одним з базових складових визначення якості освітнього процесу і якості підготовки фахівців в цілому і передбачає виявлення наявності та якості:

- освітньої програми;
- навчального плану;
- робочого навчального плану;
- програм навчальних дисциплін, передбачених робочим планом.
- розпорядчої та інструктивної документації з методичної роботи: положення, листи-рекомендації МОН України щодо методичного забезпечення якості освітніх послуг, організації та методичного забезпечення освітнього процесу;
- внутріуніверситетських нормативно-розпорядчих документів (ректора, першого проректора, директорів, деканів, завідувачів кафедр) щодо організації і контролю заходів, спрямованих на виконання методичної роботи;
- планів методичної роботи, протоколів засідань навчально-методичних рад інститутів, факультетів, фахових методичних комісій, методичних семінарів,

школи молодого фахівця;

- навчально-методичних комплексів (НМК) та відповідність їх повноти вимогам;
- планів підготовки методичного забезпечення та забезпечення навчальними виданнями на різних носіях та їх якість (підручники, посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки, рекомендації);
- проведення різних видів навчальних занять освітнього процесу та їх якість.

Безпосереднім виконавцем у моніторингу і забезпеченні якості освіти є професорсько-викладацький склад університету загалом і кожний член колективу зокрема. Керівники кафедр та інших структурних підрозділів організовують реалізацію політики і стратегії університету в забезпеченні якості освіти шляхом ефективного використання потенціалу викладачів та інших співробітників, раціонального використання наявних ресурсів, аналізу і вдосконалення механізмів забезпечення якості освіти на основі інструктивно-методичних рекомендацій.

Моніторинг кількісних та якісних показників кадрового забезпечення освітньої діяльності здійснюється на основі таких якісних характеристик: - базова освіта, науковий ступінь, вчене звання або категорія, педагогічне звання; - стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи; - результативність наукової діяльності; - результативність навчальної, методичної та виховної роботи; - підвищення кваліфікації.

Відповідність спеціальності викладача навчальній дисципліні визначається відповідністю його спеціальності згідно з документами про вищу освіту або про науковий ступінь, або про вчене звання або науковою спеціальністю, або досвідом практичної роботи за відповідним фахом не менше п'яти років, або проходженням відповідного науково-педагогічного стажування та наявністю трьох одноосібних публікацій з цієї навчальної дисципліни у рецензованих закордонних або фахових наукових виданнях України, або виданого підручника чи навчального посібника з цієї навчальної дисципліни згідно з вимогами МОН України .

Моніторинг якості навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності є однією із базових складових визначення якості освітнього процесу, якості підготовки здобувачів вищої освіти і передбачає виявлення наявності затверджених у встановленому порядку: - освітньої (освітньо-професійної або освітньо-наукової) програми; - навчального плану та пояснювальної записки до нього; - робочого навчального плану; - робочих програм з кожної навчальної дисципліни навчального плану, що включає опис навчальної дисципліни, компетентності (результати навчання), структуру (тематичний план) навчальної дисципліни, теми семінарських (практичних, лабораторних) занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, методи контролю, шкалу оцінювання, рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в мережі Інтернет. - електронний доступ навчально-методичного забезпечення дисциплін (НМК) ; - програм практичної підготовки, робочих програм практик; - методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів.

Моніторинг оцінювання якості знань здобувачів здійснюється з метою виявлення реального рівня навчальних досягнень студентів і передбачає такі процедури, як діагностика рівня знань студентів, встановлення питомих показників навчальних досягнень, рівня сформованості комплексних компетенцій майбутніх фахівців, а також вимірювання залишкових знань студентів.

Моніторинг оцінювання якості знань здобувачів передбачає здійснення щорічного контролю за якістю знань, умінь та навичок студентів з навчальних дисциплін, проводиться на рівні викладач – кафедра – деканат – ректорат і включає кілька видів: - вхідний контроль; - поточний контроль; - підсумковий контроль; - ректорський контроль; - контроль деканату; - атестація здобувачів вищої освіти. Організація контролю здійснюється відповідно до «Положення про контроль та систему оцінювання навчальних досягнень студентів ЧНУ»

На основі моніторингу і аналізу результатів навчання та поточної і семестрової успішності студентів, ректорських контрольних робіт з навчальних дисциплін встановлюється результативність навчальної роботи.

Складовою моніторингу якості освітньої діяльності є визначення рейтингу кафедр за підсумками навчального року. Метою такого виду моніторингу є виявлення рівня діяльності кафедр, щодо забезпечення якості підготовки фахівців і розвиток наукових досліджень. Критерії оцінки охоплюють кваліфікаційні показники науково-педагогічних і наукових працівників, науково-методичну діяльність, підготовку кадрів вищої кваліфікації та ін.. відповідно до Положення про рейтинг кафедр.

Комплексний моніторинг стану підготовки фахівців в інститутах, на факультетах проводиться за планом роботи університету раз на 4 - 5 років.

Для організації проведення моніторингу розпорядженням ректора університету створюється робоча група до якої входять представники навчального, навчально-методичного відділів, центру моніторингу та забезпечення якості підготовки фахівців (НМЦ), директори інститутів, декани факультетів, заступники директорів, деканів, завідувачі кафедр та ін. Моніторинг здійснюється за розробленою програмою (затвердженою науково-методичною радою університету) у контексті вимог Законів України «Про вищу освіту» та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015).

3. Організація, управління

та методичний супровід проведення моніторингу

Результати проведеного моніторингу заслуховуються на розширеному засіданні Вченої ради інституту, факультету та Вченої ради університету.

За результатами моніторингу готуються аналітичні матеріали (збірки, службові записки тощо) у формах, відповідних цілям і задачам конкретних досліджень. Зазначені матеріали включають аналітичну інформацію та пропозиції з питань, вирішення яких знаходиться в компетенції ректора університету.

Особи, що здійснюють моніторинг, несуть персональну відповідальність за достовірність і об'єктивність наданої інформації, за правильність обробки даних моніторингу, їх аналіз, використання та конфіденційність результатів.

Керівництво контроль за проведенням моніторингу покладається на першого проректора.

За методичне забезпечення та безпосереднє здійснення моніторингових досліджень відповідає відділ моніторингу та системи забезпечення якості підготовки фахівців університету.

З урахуванням змін, що відбуваються в освіті, можливий перегляд системи показників моніторингу та вдосконалення методів і напрямів досліджень.